

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка

ПОЛТАВА 2025

УДК 657

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 2. Полтавський державний аграрний університет (25 березня 2025 р.). Полтава, 2025. 662 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ВАСИЛІШИН СТАНІСЛАВ – д.е.н., професор, директор Інституту обліку і фінансів Національної академії аграрних наук, провідний вчений Відділення аграрної економіки і продовольства НААН, САРА

ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА ТЕТЯНА - д.е.н., завідувач кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЕЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин НТУ «Харківський політехнічний інститут»

ПРИСТЕМСЬКИЙ ОЛЕКСАНДР – д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

КНОМУН ПЕТРО - doktor habilitowany, professor, Akademię Kujawsko-Pomorską

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ДРАНУС ВАЛЕНТИН – к.е.н., доцент кафедри фінансів і кредиту Чорноморського національного університету імені Петра Могили

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

Романчик Тетяна	512
Рудаченко Ольга	322
Рудич Алла	70
Ряшко О.	309
Саврас Ірина	220, 227, 242, 279
Савченко Ольга	612
Сало Інна	514
Сафарова Анна	628
Свиноус Іван	175
Серебреннікова Каміла	516
Севідова Ірина	587, 603, 589, 592, 594, 596, 601, 614, 619, 621
Сидорак Орест	282
Ситник Валерій	519
Ситник Олександр	64
Сігнаєвська Єлізавета	285
Сідельніков Данило	521
Скачко Артем	288
Скригун Наталія	508, 524, 560
Славкова Олена	142, 290
Сліпченко Софія	110
Слободянюк Анастасія	526
Смирнов Олександр	292
Собчишин Віталій	294, 296
Соколюк-Орел Дар'я	298
Соловей Ірина	395
Сороколат Діана	301
Стамат Вікторія	304, 371, 459, 500, 563, 571
Станович Ганна	529
Степаненко Іван	113
Стойко Андрій	246
Стрельніков Віктор	637
Субота Вікторія	195
Сукрушева Ганна	11, 98, 127, 222
Сушецька Крістіна	306
Сухініна Марія	257
Сухорукова Анна	124, 350
Талюта Ірина	640
Тарабанов Олександр	614
Творидло Н.	309
Тернова Ірина	311
Тибінка Галина	37, 89, 225, 314

Тимочко Юлія	170
Тимошенкова Юлія	316
Тіхонова Вікторія	319
Ткачов Максим	536
Ткачова Надія	538, 540, 542, 544
Токарь Валерія	546
Тоцька Олеся	44, 327
Траченко Владислав	267
Тріус Олександра	477
Троян Владислава	322
Тумпаков Олег	552
Тюренкова Катерина	190
Тягунова Марія	398
Угоднікова Олена	322
Удовенко Ірина	42
Урбан Ірина	435
Фадєєв Дмитро	165
Фединець Наталія	56
Федоришин Ігор	246
Федосєєва Ганна	132, 343
Фісуненко Павло	424
Флегантова Анна	150
Хав'юк Ліля	549
Харчевнікова Лілія	360, 369
Хаустова Вікторія	341
Хмарук Максим	584
Холкін Нікіта	116
Цаль-Цалко Юзеф	26
Царюк Мирослава	364
Цветкова Мілена	619
Цвілій Сергій	354, 374, 377, 382, 383
Цвяк Вікторія	327
Циганкова Євгенія	330
Чаус Ілля	332
Чеботарьов Вячеслав	552
Червінська Любов	555
Червона Оксана	197
Черемісіна Світлана	334
Черницька Ольга	393
Чигиринська Анастасія	338
Чуйко Марина	558
Чукіна Дар'я	200
Шайтуро Віктор	560
Шанько Олександр	260
Шаповалова Світлана	601
Швець Василь	157
Шеїн Євген	612
Шеїн Олексій	472

СУХЕЦЬКА КРИСТІНА, доктор філософії (PhD), викладач-стажист
Уманський національний університет садівництва, м. Умань

КРИЗА ЯК СТИМУЛ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ

Трансформаційні процеси у світовій економіці суттєво впливають на розвиток аграрної галузі, змушуючи підприємства адаптуватися до нових реалій ведення бізнесу. Особливої актуальності набуває переосмислення ролі кризових явищ у стимулюванні інноваційних змін та модернізації підприємницької діяльності.

Дослідження теоретичних засад кризових явищ привертало увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Вагомий внесок у розвиток кризової проблематики зробили як представники класичної економічної школи, так і сучасні дослідники.

Значний внесок у теорію кризового управління та розуміння природи економічних криз зробили такі вітчизняні та міжнародні дослідники: О. Маковоз, О. Марченко, П. Друкер, В. Гейць, Л. Лігоненко, М. Бутко, О. Кузьмін, М. Туган-Барановський, Й. Шумпетер, а також К. Маркс, І. Бланк, В. Коваленко, М. Кондратьєв, Дж. Кейнс, П. Самуельсон, що сформували фундаментальні засади розуміння кризових процесів в економіці [1].

Їхні дослідження заклали теоретико-методологічний фундамент для розуміння сутності кризових явищ, механізмів їх розвитку та подолання. Особлива увага в роботах цих науковців приділялася вивченню циклічності економічних процесів та їх впливу на діяльність суб'єктів господарювання.

Незважаючи на ґрунтовне висвітлення кризової проблематики у працях багатьох дослідників та усталене розуміння цього явища сучасні реалії бізнес-середовища вимагають переосмислення усталених підходів до розуміння поняття кризи та її впливу на трансформацію підприємницької діяльності. Адже класичне трактування кризи як виключно деструктивного явища не відповідає реаліям сучасним реаліям ведення бізнесу, де швидкість змін та адаптації стає ключовим фактором успіху підприємницької діяльності.

Таким чином, основна мета дослідження полягає у розкритті дуалістичної природи кризових явищ та їх потенціалу як каталізатора позитивних трансформацій у підприємницькій діяльності аграрної галузі. Особлива увага приділяється аналізу механізмів перетворення кризових викликів на можливості для посилення ринкових позицій.

Варто зауважити, що аграрна галузь традиційно займає вагому частку у формуванні ВВП багатьох країн світу. Так, у країнах, що розвиваються, його частка може сягати 20-30% ВВП, а в розвинених економіках, попри меншу частку у ВВП (3-7%), аграрна галузь залишається стратегічно важливою, що забезпечує продовольчу безпеку держави.

Згідно з аналітичними даними Світового банку та Організації економічного співробітництва та розвитку (рис. 1), середньосвітовий показник

частки аграрної галузі у ВВП за період 2013-2023 рр. становив 4%, що підкреслює стратегічну важливість галузі у глобальній економічній системі. Особливо вагомим є внесок аграрної галузі у забезпечення продовольчої безпеки та формування експортного потенціалу багатьох країн.

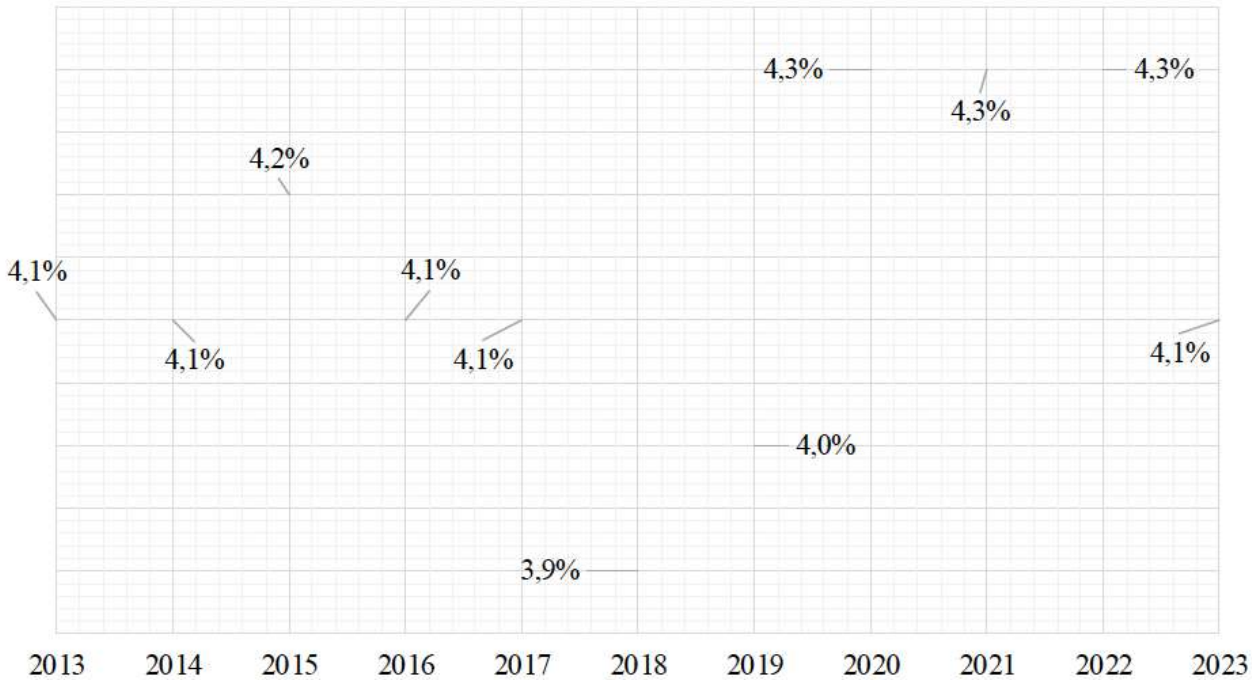

Рисунок 1. Середньосвітовий показник частки аграрної галузі у ВВП (2013-2023 рр.)

Джерело: побудовано автором на основі даних [2-3]

Звернемо увагу на те, що сучасне підприємництво в аграрній галузі функціонує в умовах перманентної невизначеності та множинних викликів, серед яких ключовими є:

- геополітичні фактори, включаючи військові конфлікти, що порушують усталені ланцюги постачання та збуту;
- кліматичні зміни, які вимагають адаптації технологій вирощування та управління ресурсами;
- регуляторні обмеження та недосконалість законодавчої бази;
- зростаюча конкуренція на глобальних аграрних ринках;
- діджиталізація галузі та необхідність впровадження інноваційних технологій;
- обмеженість доступу до фінансових ресурсів та інвестицій.

Зауважимо, що аграрії повинні враховувати те, що традиційні методи ведення бізнесу поступово трансформуються під впливом цифрових інновацій, що дозволяє не лише мінімізувати негативні наслідки кризи, але й використати її як можливість для якісного оновлення. Досвід провідних агрокомпаній демонструє, що саме в кризові періоди відбувається найбільш активне впровадження інноваційних рішень та переосмислення усталених бізнес-моделей.

Як висновок, в умовах цифрової трансформації економіки криза стає не стільки загрозою, скільки каталізатором інноваційних змін. Підприємства, які сприймають кризу як можливість для реінжинірингу бізнес-процесів, отримують конкурентні переваги через:

- впровадження precision farming та smart-технологій;
- оптимізацію операційних процесів;
- диверсифікацію каналів збуту;
- розвиток вертикальної інтеграції;
- перехід до сталих практик землекористування.

Варто зауважити, що успішність подолання кризових явищ значною мірою залежить від якості управлінських рішень та здатності менеджменту трансформувати виклики у можливості. Ключовими факторами успіху стають гнучкість управління, готовність до інновацій та проактивна позиція керівництва у впровадженні змін.

Отже, криза в сучасному бізнес-середовищі виступає не вироком, а потужним драйвером трансформації підприємницької діяльності. Здатність аграрних підприємств адаптуватися до нових умов через впровадження інноваційних рішень та сталих практик господарювання визначає їх конкурентоспроможність на світовому ринку. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку методологічних підходів до оцінки ефективності кризових трансформацій в аграрній галузі.

Список використаних джерел:

1. Топій, І. І., Кондрат І. Ю.. Теоретичний підхід до трактування поняття криза та виокремлення притаманних їй особливостей. *Економічний простір*. 2013. С. 84-91.
2. World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>
3. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org>

Наукове видання

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ
ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-
конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого
працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

25 березня 2025 р.

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

662

Відповідальна за випуск, головний редактор: **Лега Ольга
Василівна**, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і
оподаткування

Комп'ютерна верстка: **Лега Ольга Василівна**, к.е.н., доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну
відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат,
економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших
відомостей.

